

Arastırma Makalesi

Türkiye’de Yerel Siyaset Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses on Local Politics in Turkey

Güven DENİZ

Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

guven.deniz@bozok.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-3706-3171>

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
23.08.2025	13.03.2025

Öz

Yerel siyaset yerel aktörlerin etkin bir biçimde karar alma karar almasını ve uygulamasını sağlayan bir disiplindir. Dünyada ve Türkiye’de küreselleşme süreci ile daha çok değer kazanan yerelleşme süreci, yerel siyaseti toplum nezdinde çok daha büyük bir öneme kavuşturmuştur. Bu sürecin bir yansıması olarak özellikle Türkiye’de 2000’li yıllarda yerel siyaset üzerine yapılan çalışmaların sayısı artmıştır. Bu çalışmaların içinde lisansüstü tezler de önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de “yerel siyaset” konusunda yapılan lisansüstü tezleri incelemektir. Yerel siyaset konusunda 1993-2024 yılları arasında 52 lisansüstü tez bulunmaktadır. Bu tezlerin türü, yayın yılı, yazım dili, ait oldukları üniversite ve enstitüleri, danışman unvanları, sayfa sayısı, anahtar kelimeleri, araştırma ve veri toplama yöntemlerinin bibliyometrik analizi yapılmıştır. Yapılan analizde yerel siyasete ilişkin tezlerin kadının yerel siyasetteki yeri, yerel siyasette karar alma süreçleri, yerel siyasette katılım ve temsil konularına yönelik olduğu belirlenmiştir. Tezlerin büyük çoğunluğu yüksek lisans tezidir. Günümüze yaklaştıkça tez sayısında önemli bir artış olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yerel siyaset, Yerel Yönetimler, Türkiye, Lisansüstü tezler, Bibliyometrik analiz

Abstract

Local politics is a discipline that enables local actors to effectively make and implement decisions. The process of localization, which has gained more value with the globalization process in the world and in Turkey, has given local politics a much greater importance in the eyes of the society. As a reflection of this process, the number of studies on local politics has increased especially in Turkey in the 2000s. Graduate theses have an important place in these studies. The aim of this study is to examine the postgraduate theses on “local politics” in Turkey. There are 52 postgraduate theses on local politics between 1993 and 2024. A bibliometric analysis of the type, year of publication, language of writing, universities and institutes, supervisor titles, number of pages, keywords, research and data collection methods of these theses was conducted. In the analysis, it was determined that the theses on local politics focused on the place of women in local politics, decision-making processes in local politics, participation and representation in local politics. The majority of the theses are master's theses. It is seen that there is a significant increase in the number of theses as we approach the present day.

Keywords: Local politics, Local authorities, Turkey, Graduate theses, Bibliometric analysis

1. Giriş

Demokrasi, teorik olarak halkın kendi kendini yönetmesi olarak tanımlanır. Fakat pratikte, özellikle karar alma sürecinde tüm vatandaşların yönetime dahil olması çok da mümkün olmayan bir durumdur. Bu yüzden ki doğrudan demokrasi yerine temsili demokrasi kavramı uygulamada daha mümkün görünmektedir. Demokrasi

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Deniz, G., 2025, Türkiye’de Yerel Siyaset Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 60(1), 1085-1096.

kavramı önce yerelde başlayarak genele yayılan bir kavramdır. Bu şekilde demokrasi tam anlamı ile bir derinlik kazanmaktadır. Yerel demokrasi bu yüzden demokrasinin olmazsa olmazları arasındadır.

Siyaset ise, bütün toplumu ilgilendiren, ya da toplumun oluşumunu gerçekleştiren birimler arasındaki bağlantıyı baskı gücünü kullanarak meşru zemine çekebilen faaliyetlerin tamamıdır. Ancak siyaset aslında genelden önce yerelde varlık gösterir. Yani şehir temelli bir yaklaşımdır. Şehirlerin yönetiminde ortaya çıkmıştır (Akdoğan, 2008, s.10). Bu yüzden yerel siyaset demokrasi açısından önemli bir basamaktır. Bu basamak atlanarak oluşturulacak bir genel siyaset anlayışı büyük ölçüde eksik kalacaktır. Çünkü yerelden başlayarak ve doğru analiz edilerek oluşturulacak bir siyaset sistemi daha kalıcı ve sürdürülebilir olacaktır. Böylece yerel tabandan gelen kalıcı bir demokrasi kültürü inşa edilebilecektir. Yerel siyasete dayanmayan yani yerel siyasetin söylediklerine kulak asmayan bir genel siyaset anlayışının ömrü çok uzun olmayacaktır.

Yerel siyaset, kent yaşamını bir bütün olarak ele alan, kentte yaşayan birbirinden farklı grupların ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılamak için hizmet üreten ve bu hizmet üretiminde geliştirilen mekanizmaların tümünü içinde barındıran bir etkinlik alanıdır (Şirin Pınarcıoğlu, 2013, s. 65). Yerel siyaset içerisinde hem kentleşmeyi hem de yerel yönetim birimlerinin faaliyetlerini barındırmaktadır. Bu yüzden yerel siyasetin kapsamına; kent ve kırsal alan, merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkileri ve yerel seçimler girmektedir (Görmez ve Güleç, 2010, s.79).

Yerel siyasetin temel aktörü yerel yönetimlerdir. Türkiye’de yerel yönetimlerin karar organları seçimle iş başına gelmektedir. Yerel yönetim birimleri belediye, il özel idaresi ve köy yönetimlerinden oluşmaktadır. Türkiye’ merkeziyetçi yönetim anlayışının hâkim olduğu bir ülkedir. Özer ve Kartal (2023, s.235)’a göre, Türkiye’de bu merkeziyetçi yapıdan dolayı yerel yönetimlerin yerel siyasetteki aktif rolünün yeteri kadar gerçekleşmediğidir. 2000’li yıllarda yerel yönetimler ile ilgili yapılan yasal değişiklikler yerel siyaset açısından da önem arz etmektedir. Özellikle 2012 yılında 6360 sayılı kanunun çıkarılması ile yerel siyasette dengeler büyük ölçüde değişmiştir. Türkiye’de yerel siyasetin önemi ve yerel siyaset konusuna olan ilgi de giderek artmıştır. Çalışmanın konusunu oluşturan yerel siyaset ile ilgili lisansüstü yayınların bibliyometrik analizinde bu durum net bir şekilde görülmüştür. Çalışmaların büyük bir çoğunluğu 6360 sayılı yasanın kabulü sonrası yapılmıştır. Bu yasal düzenleme ile yerel siyasetin daha fazla önem kazanması sonucunda yerel siyaset ile ilgili araştırmaların artışına sebep olmuştur.

Çalışmada, 1993-2024 yılları arasında Türkiye’de yerel siyaset konusunda yayınlanan 52 tezin incelemesinden oluşmaktadır. Çalışmada herhangi bir yıl kısıtlaması bulunmamaktadır. Erişime açık olan bütün tezler analize dahil edilmiştir. Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanından tezlere ulaşılmıştır. Çalışmanın amacı, lisansüstü öğrencilerinin yerel siyaset konusunu nasıl ve ne ölçüde ele aldıklarını lisansüstü tezler üzerinden analiz etmek; gelecekte bu konu ile ilgili araştırma yapmak isteyenler diğer öğrenciler için önerilerde bulanmaktır.

Çalışmanın yönteminde ise; ilk olarak yerel siyaset konulu lisansüstü tezler literatür tarama yöntemi ile toplanmıştır. Bilimsel araştırmaların temel özelliklerinden biri olan sınırlama ilkesi gereği, inceleme kapsamı yalnızca "yerel siyaset" ifadesi doğrudan geçen tezlerle sınırlandırılmıştır. Diğer kelimeler ilişkili de olsa bu çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışma sadece yerel siyaset kavramı ile sınırlı tutulmuştur. Bu kapsamda yapılan literatür taraması sonucunda elde edilen 52 tez içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş, tezler ile ilgili veriler toplanmıştır. İçerik analizi sonucunda elde edilen veriler açıklanmış ve anlamlı sonuçlar elde etmek için bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, akademik çalışmaların (makale, kitap, tez vb.) belirli bir alan ya da konuda araştırma eğilimini anlamaya yönelik bir yöntemdir. Bu analiz yapılırken ilk işlem, ön işlem ve verilerin iyileştirilmesidir (Moral Munoz, Herra Viedma, Santisteban Espejo ve Cobo, 2019). Bibliyometrik analiz, literatürde bir konu ya da alanda yapılan araştırmanın yorumlanmasına, entelektüel boyutunun geliştirilmesine, ilgi gören konuların en önemli noktalarının deşifre edilmesine ve verilerin haritalandırılmasına ve böylece daha büyük boyutta yapılan çalışmalara da katkı sağlamaktadır (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey ve Lim, 2021).

Bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmaları araştırmak için çeşitli parametreler kullanılmaktadır (Akman, Akman ve Aksu, 2022, s. 185). Bu çalışmada 52 lisansüstü tezin, türü, yayın yılı, dili, üniversite, enstitüleri, tez danışmanlarının unvanı, sayfa sayısı, anahtar kelimeler ve araştırma yöntemi olmak üzere 9 parametre ile bibliyometrik analiz yapılmıştır.

2. Teorik Arka Plan

2.1. Yerel Siyaset

Siyaset, toplumun bütün kesimleri ile alakalı olan durumları ya da toplumu oluşturan katmanların birbirleri ile olan ilişkilerini son aşamada meşru bir zeminde devlet gücünü kullanarak düzenlemeyi başarmaktır (Çam, 2011, s.24). Farklı bir bakış açısı ile de siyaset, alışlagelmiş bir üretim anlayışının sürmesi ve gelişmesi için toplumsal şartların da iktisadi yapıdan bağımsız olarak sağlanmasıdır (Eroğul, 1974, s.115).

Yerel siyasetin dar ve geniş anlamları bulunmaktadır. Dar anlamda, yerel düzeyde karar alma mekanizmalarına ve düzeylerine etki eden tüm değişkenleri inceleyen bilim dalıdır. Geniş anlamda ise, kentleşme süreci dahil bu sürecin içinde olan kentsel alan ve kırsal alanı, kentsel siyaseti ve yerel siyaseti de içine alan geniş bir yelpazeyi araştıran bilim dalıdır (Keleş, 2011, s.111).

Siyasetin aslında çıkış noktasının şehir olduğu ve bu şehrin yönetim anlayışının siyaseti ortaya çıkardığı düşüncesi mevcuttur. Bu düşünce çerçevesinde şehir sınırlarında faaliyet gösteren, şahıs, kurum ve kuruluşların vatandaşların ve kentin sorunları çözecek politikalar ürettikleri bir yerel iktidar yarışı içerisinde oldukları, yerel bazda temellerinin şehir olduğu ve bu şehrin yönetim düşüncesinden yola çıkarak yerel ölçekte yaşayan halkın refah düzeyini arttırmak, adaleti sağlamak, daha yaşanabilir bir ortam yaratmak için kurduğu otoritedir (Akdoğan, 2008, s.10).

Yerel siyaseti sadece belediyelerden ibaret görmek doğru olmaz. Varol'a (1989, s.18) göre, yerel erk; sadece belediye sınırlarında değil, toplumun tamamında, köyde, şehirde, mevcut resmi veya gayri resmi karar alıcıları ifade eder. Yerel parti örgütleri, belediye yönetimleri, dernek yönetimleri gibi tüm karar alıcılar buna dâhildir. Yerel siyasette önemli olan kimin yönetici olduğudur. Yöneten aktörün resmi olup olmamasından ziyade yerel siyasete ne kadar yön verebildiği önemlidir. Akdoğan'a (2008, s.10) göre bu aktörler, "*siyasi partilerin yerel temsilcilikleri, İl Özel İdaresi ve Belediye'nin karar organları, ulusal medyanın yerel temsilcilikleri, yerel medya örgütleri, sivil toplum kuruluşlarının yerel temsilcilikleri, yerelin kanaat önderleri, esnaf, eşraf, sendikal örgütler ve yerel halktır.*" Belediyeleri yerel siyasette tek aktör görmek doğru değildir. Ancak bu durum belediyelerin çok önemli bir aktör olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Çünkü belediyelerde seçimi kazanıp kentin yönetim hakkına sahip olmak o kentin yönetiminde söz sahibi olmak demektir. Bunu başarabilmenin en iyi yolu da o kentte yaşayan vatandaşları memnun edecek hizmetleri yerine getirmektir. Bu durum vatandaşın yararına bir durumdur. Çünkü kent yönetimine aday olanların öncelikleri vatandaşın mutlu etmektir. Seçimi kazanma ile vatandaşın memnuniyeti paralellik arz eden bir durumdur (Özel, vd., 2009, s.34).

Kenti yönetecek kişilerin seçimi konusunda Keleş'e (2011, s.71) göre; en büyük sorun, temsilcilerin doğrudan halk tarafından seçilmemesidir. Çünkü siyasi parti teşkilatları ya da parti genel merkezleri tarafından belirlenen adaylar vatandaşın karşısına çıkarılmaktadır. Bu durumda halkın aday görmek istediği adaylar birçok kez aday gösterilmemiştir. Bu da gösteriyor ki kent yönetimine talip olan kişiler halkın istediği kişiden çok siyasi partilerin istediği kişilerdir. Bu durum yerel siyasete olan güveni zedeleyebilmektedir.

2.2. Türkiye'de Yerel Siyaset

Yerel siyasetin Türkiye'deki gelişim sürecinin başlangıcı 1980'li yıllara dayanmaktadır. Çünkü batılı anlamda bir yerel yönetim yapısının 1980 öncesinde var olduğunu söylemek pek mümkün değildir. 1980 öncesi dönemi Şengül (2009, s.160) üç döneme ayırmıştır. İlk dönemi 1923-1973 arası dönem olarak belirlemiştir. Bu süreçte Türkiye'de yerel yönetimler merkezi yönetimin bir uzantısı konumunda yer almıştır. İkinci dönemi ise, 1973-1980 arası dönem olarak ele alınmıştır. Bu süreçte yerel yönetimler kendilerine özerk bir alan yaratma çabası içindedir. Özellikle 1973 yerel seçimleri ile hem siyasal alanda hem de kentsel alanda daha fazla değer kazandığı bir sürece girmiştir. Bu süreci ortaya çıkaran en önemli nokta belediye yönetimlerinin iktidar dışında sol görüşte olan bir partiye geçmiş olmasıdır. Böylece belediye yönetimi açısından farklı bir bakış açısı ortaya çıkmaya başlamıştır (Şengül, 2009, s.160; Cerit Mazlum, 2008, s.64). Öncelikle kaynak sıkıntısı çeken belediyeler kendilerine yeni kaynak yaratma arayışı içine girmiştir. Son dönemde ise, 1980 sonrası süreci kapsamaktadır. 1980'li yılların başı itibarıyla yetki ve kaynak artışı yaşayan belediyeler siyasal hayatta daha da önem kazanmaya başlamıştır (Cerit-Mazlum, 2008, s.64). Bu durum halkın belediyelere olan ilgisini de beraberinde getirmiştir. Özellikle büyükşehir belediye yönetim anlayışının uygulanmaya başlaması ile yerel siyasette büyükşehir belediyeleri ön plana çıkmışlardır.

2000'li yıllara gelindiğinde ise, yerel siyaset alanında daha fazla tartışmalar yaşandığı görülmektedir. 1980'li yıllarda fitili ateşlenen Yerelleşme olgusu 2000'li yıllarda iyice alevlenmiştir. Bu dönemde yerel yönetimler açısından önemli reformlar gerçekleşmiştir. Belediye ve il özel idarelerinin gelir kaynaklarında önemli yasal

düzenlemeler yapılmıştır. Bu sayede belediyeler geçmiş yıllara oranla kimlik kazanarak çok daha iyi bir konuma kavuşmuştur (Görmez, 2017, s.333).

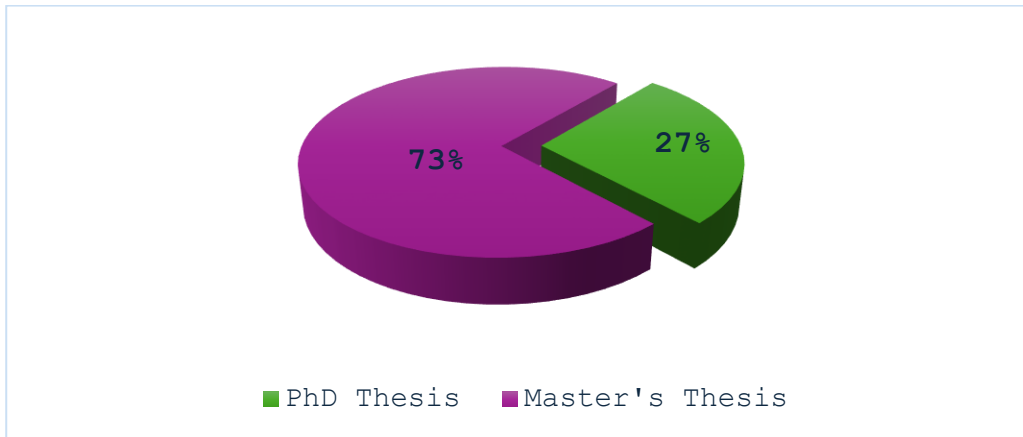
2002 sonrasında yapılan reformlar merkezîyetçilikten yerelleşmeye doğru bir oluşum meydana getirmiştir. Bu durumu destekleyen dış etken ise, dünyada ciddi bir ilgi gören neoliberalizmdir (Yaslıkaya, 2018, s.247). Ekonomik bir etki yarattığı düşünülen neoliberalizm son dönemlerde devlette hem yapısal hem de işlevsel bir dönüşümün dayanağı haline gelmiştir. Burada temel mantık, merkezîyetçiliği azaltan bir değişim ve dönüşümdür. Böylece merkezi hükümete ait olan bazı görev ve yetkilerin yerel yönetimlere aktarılmasının önü açılacaktır. Uygulanan bu neoliberal politikalar değişimin yanında AB üyelik sürecine de olumlu bir katkı sağlamaktadır (Övgün, 2016, s.159).

Türkiye’de merkezi yönetim ve yerel yönetim arasında yaşanan görev ve yetki mücadelesi yıllar içerisinde değişiklikler göstermektedir. Yapılan yasal düzenlemeler bazen yerel yönetimlere güç kazandırmış bazen de sadece kâğıt üzerinde kalarak uygulamadaki karşılığını bulamamıştır. 6360 sayılı yasa ile büyükşehir belediye yönetimi noktasında yapısal birtakım değişiklikler gerçekleşmiştir. Kanun ile, bazı yerel yönetim birimlerinin kamu tüzel kişiliklerine son bulmuş, böylece tek elden bir yönetim anlayışı ile daha hızlı ve verimli bir hizmet sistemi oluşturulmak istenmiştir. Bu şekilde yetki ve sorumluluklar açısından yaşanan kargaşa bir nebze de olsa giderilmiştir. Fakat bu durum Türkiye’de yerel siyasetin dengelerini önemli ölçüde değiştirmiştir. Kimi yazara göre bu yeni durum yerelde merkezîyetçilik anlayışını ortaya çıkarmıştır. Kimine göre de durum bölgeciliğin eyalet sisteminin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında yerel siyaset açısından alınan kararlar ve uygulamalar gerçek anlamda yerelliği yansıtmamaktadır (Özer ve Kartal, 2023, s.249-250).

Türkiye’de yerel siyasetin önemli bir ayağı da yerel seçimlerdir. Genel algı ulusal siyaset yerel siyaseti domine eder. Genel seçimlerde iktidar olan parti yerel seçimlerde de bu başarının rüzgârı ve iktidar gücü ile yerel seçimleri de kazanır algısıdır. Ancak yerel seçimler aslında iktidarlar için bir güvenoyu oylaması veya kamuoyu yoklaması şeklinde sonuç vermektedir. Özellikle genel seçimden kısa bir süre sonra yapılan yerel seçimler aslında yerel karar organlarını belirlemenin ötesinde iktidarın faaliyetlerinden halkın memnuniyet düzeyini ölçmektedir (Gül, Cansever ve Turan, 2015, s.231). Yerel siyaset günümüzde artık kendi iç dinamiklerini kendisi belirleyecek düzeye ulaşmaktadır. İktidar veya siyasi parti fanatizminden bağımsız, aday odaklı bir tercihte bulunan çok ciddi oranda bir seçmen kitlesi Türkiye’de mevcuttur.

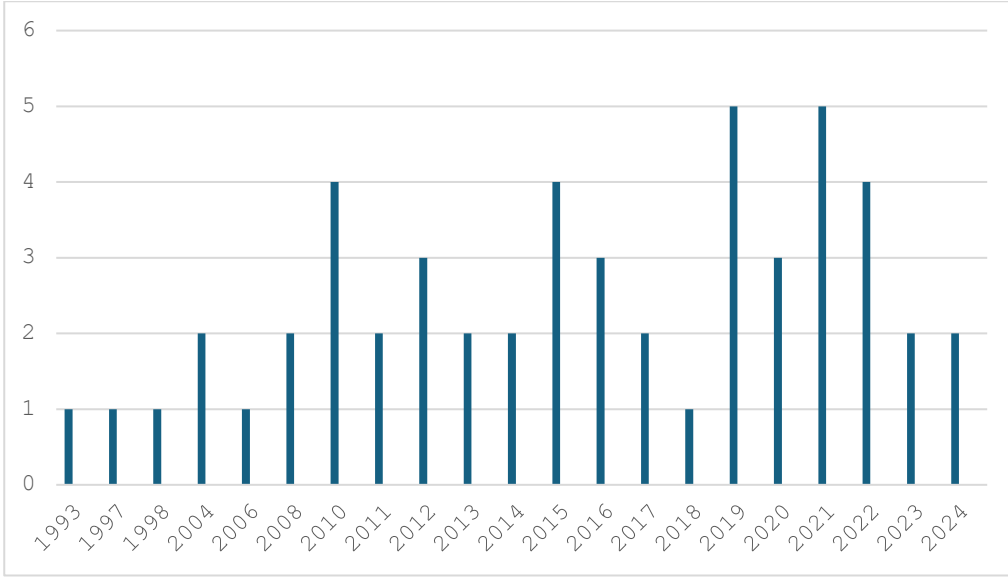
3. Bulgular

Bu bölümde, Türkiye’de 1993-2024 yılları arasında yerel siyaset üzerine yazılan 52 lisansüstü tezin bibliyometrik analizinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Tezlerin analizi 10 parametre ile yapılarak inceleme tamamlanmıştır. Verilerin analizi resim ve grafikler ile gösterilmiş ve elde edilen bulgular özetlenmiştir. İlk olarak yerel siyaset konusunda yayımlanan tezlerin türlerine göre dağılımları Şekil 1’de gösterilmiştir.

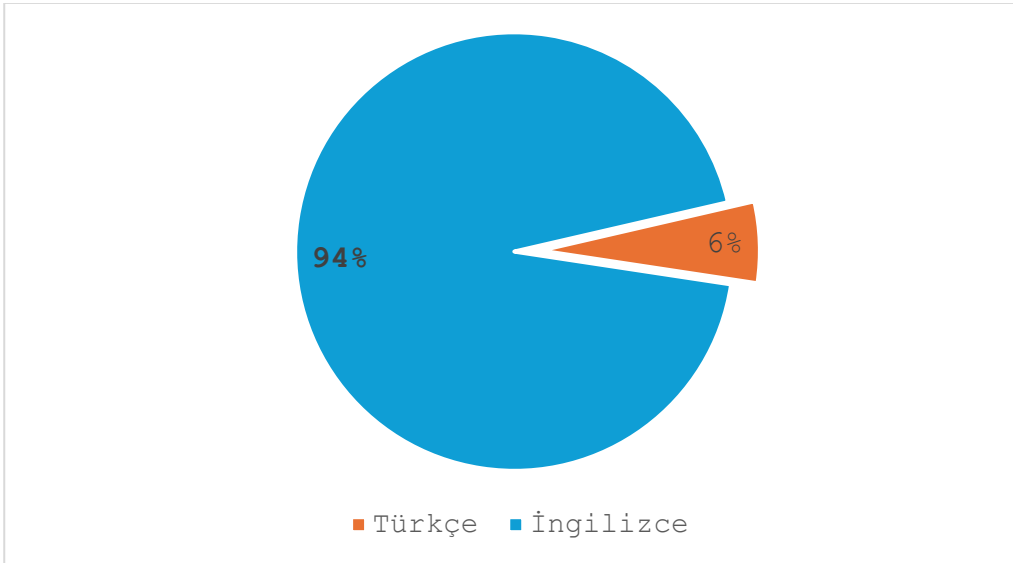
Şekil 1: Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Şekil 1’e göre yerel siyaset üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yüzde 73’ü yüksek lisans tezidir. Tezlerin yüzde 23’ü ise doktora tezidir. Bu bulgulara göre doktora tezi sayısı yüksek lisans tezine göre sınırlı sayıda kalmaktadır. Doktora düzeyinde daha fazla sayıda öğrencinin bu konu üzerine çalışma yapması önerilmektedir. Sonrasında lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı Şekil 2’de gösterilmektedir.

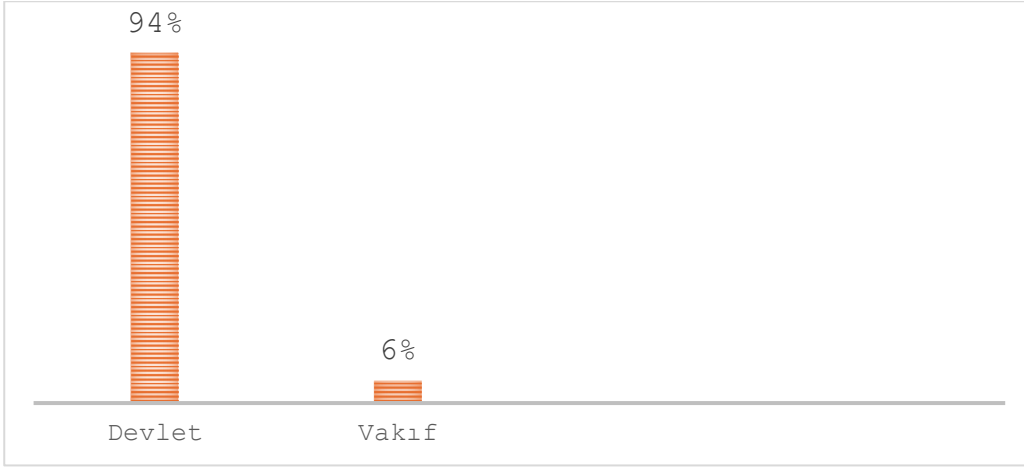
Şekil 2: Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 2'ye göre, Türkiye'de yerel siyaset konulu ilk tez 1993 yılında yayınlanmıştır. Sonrasında 1997 ve 1998 de birer adet tez yayımlandığı görülmektedir. 1998-2004 yılları arasında ise herhangi bir çalışma olmadığı görülmektedir. İlk tezin yazıldığı 1993 ile 2004 arasında sadece 3 tez yazılmıştır. Konuya olan ilginin bu kadar az olmasının temel sebebi 2000'li yıllara kadar yerel yönetimlerin ve yerel siyasetin bir arayış içinde olması ve tam anlamı ile toplum nezdinde de gerekli ilgiyi görmemesidir. 2002 yılı ile başlayan kamu yönetiminde reform çalışmaları ile yerel siyaset konusuna olan ilgi artmaya başlamıştır. 2004 yılında 4 adet tez yazılmıştır. 2006 yılında 1 tez ve 2008 yılında da 4 adet tez yazılmıştır. 2010 yılından günümüze tez sayılarında dalgalanmalar olsa da her yıl yerel siyaset konusu ile ilgili yazılmış tezler mevcuttur. Aşağıdaki şekilde lisansüstü tezlerin dillere göre dağılımı ise, Şekil 3'te gösterilmiştir.

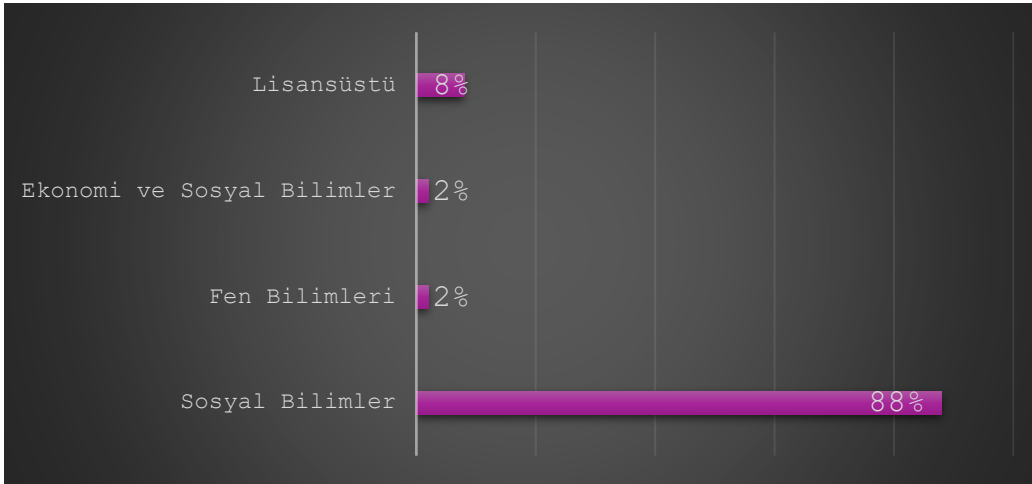
Şekil 3: Lisansüstü tezlerin dillere göre dağılımı

Şekil 3'e göre, yerel siyaset konulu yazılan 52 tezin sadece 3 tanesi İngilizce olarak yayınlanmıştır. 49 tez Türkçe olarak yayınlanmıştır. Bu veriler ışığında bundan sonra yerel siyaset alanında yazılacak tezlerde İngilizce olarak yazılan tez sayısının artması gerekmektedir. Türkiye'deki yerel siyasetin Uluslararası literatürde bilinirliğinin artması ve diğer küresel çalışmalara da katkı sağlaması açısından İngilizce yazılan tezler önemlidir. Aşağıdaki lisansüstü tezlerin üniversite bazında vakıf üniversitesi ya da devlet üniversitesinde yazıldığı Şekil 4'te belirtilmiştir.

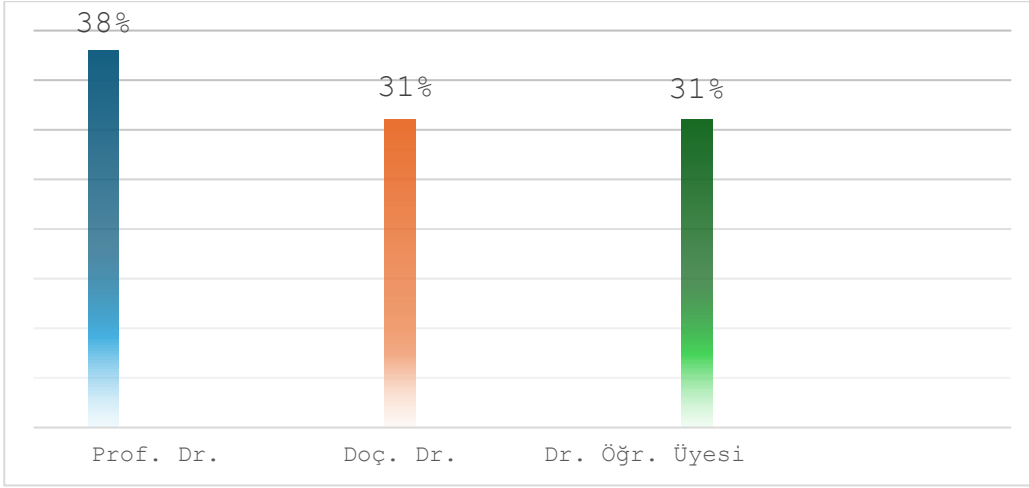
Şekil 4: Lisansüstü tezlerin üniversite türlerine göre dağılımı

Şekil 4'e göre iki farklı üniversite türü olduğu görülmektedir Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitesi olmak üzere 2 tür üniversite bulunmaktadır. Yerel siyaset konusunda yazılan tezlerin yüzde 6'sı vakıf üniversitelerinde yazılmıştır. Yüzde 94'ü ise devlet üniversitelerinde yazılmıştır. Türkiye'de 123 devlet üniversitesi, 65 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. Vakıf üniversitelerinin sayısı devlet üniversitelerinin sayısının yaklaşık yarısıdır. Üniversite türlerinin sayı oranı ile yazılan tezlerin üniversitelerin türlerine göre oranı uyuşmamaktadır. Bunun sebebi vakıf üniversitesi sayılarının son yıllarda artış göstermesi ve vakıf üniversitelerindeki lisansüstü öğrenci sayısının az olmasıdır. Aşağıdaki şekilde lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı (Sosyal bilimler, fen bilimleri, ekonomi ve sosyal bilimler ve lisansüstü) Şekil 5'te gösterilmektedir.

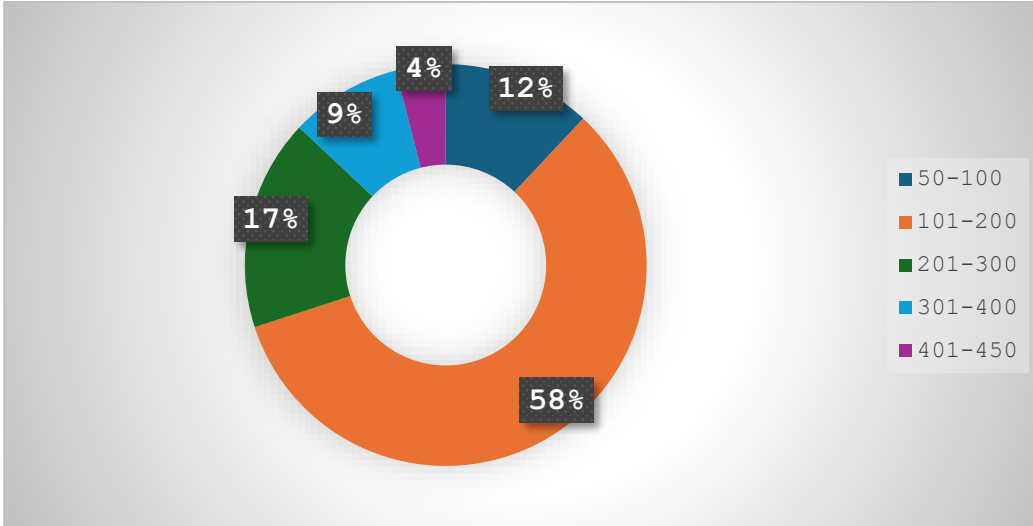
Şekil 5: Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Şekil 5'te lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı görülmektedir. Dağılıma baktığımızda yerel siyaset konusunda yazılan tezlerde yüzde 88 ile sosyal bilimler enstitüleri ilk sırada yer almaktadır. Lisansüstü enstitüsü yüzde 8'de kalmıştır. Fen bilimleri ve Ekonomi ve sosyal bilimler enstitülerinin oranı ise yüzde 2'dir. Bu oranların böyle olması gayet normal bir durumdur. Çünkü yerel siyaset konusu sosyal bilimler alanında Kamu yönetimi, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler ve yerel yönetimler anabilim dallarında çoğunlukla çalışılan bir konudur. Bunun yanında yine sosyal bilimler alanında sosyoloji, gazetecilik, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, karşılaştırmalı tarih ve toplum çalışmaları anabilim dallarında da tezler mevcuttur. Şekil 6'da lisansüstü tezlerin danışman unvanlarına göre dağılımı yer almaktadır.

Şekil 6: Lisansüstü Tezlerin Danışman Unvanlarına Göre Dağılımı

Şekil 6'ya bakıldığında lisansüstü tezlerin danışman unvanlarının yüzde 38'i Prof. Dr. iken, Doç. Dr. ve Dr. Öğr. Üyesi ise yüzde 31'dir. Prof. Dr. unvanına sahip danışmanların 3'te 2'si doktora tezi yöneten öğretim üyeleridir. Doktora tezi daha kapsamlı olduğu için ve daha geniş bir bilgi birikimi gerektirdiği için bu tezlerin danışmanlarının neredeyse tamamı Prof. Dr. ünvanlı öğretim üyeleri tarafından yapılmıştır. Aşağıdaki şekilde de lisansüstü tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı Şekil 7'de gösterilmektedir.

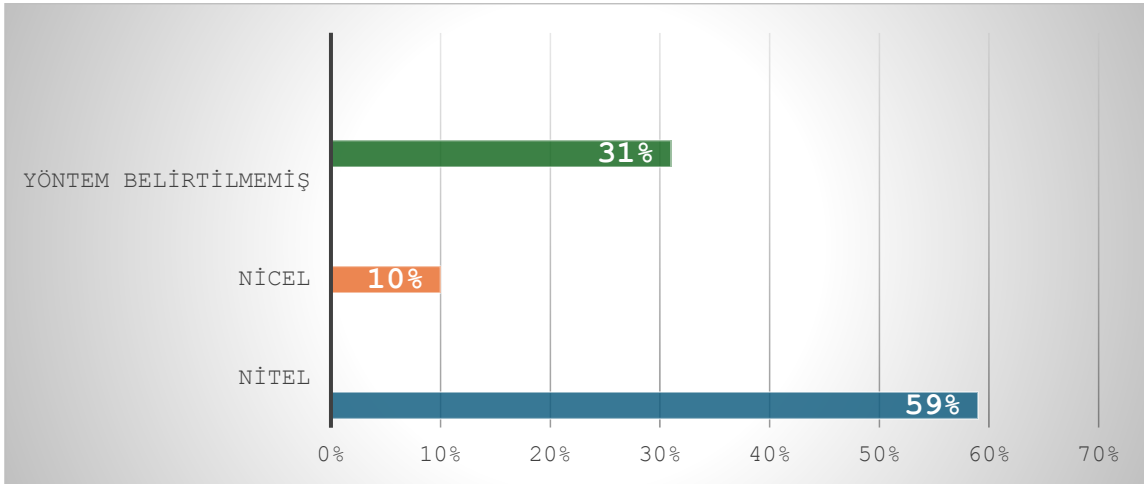
Şekil 7: Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Şekil 7'ye göre lisansüstü tezlerin sayfa sayıları, 50-100, 101-200, 201-300 ve 301-400 ve 401-450 olarak gruplandırılmıştır. Tezlerin yarısından fazlasının 101-200 sayfa aralığında olduğu görülmektedir. En az sayfa sayısının 79, en fazla sayfa sayısının ise 421 olduğu görülmüştür. Sayfa sayısı tezin kalitesini doğrudan yansıtmasa da doktora tezlerinin daha kapsamlı ve detaylı bilgi içerdiği için bu tezlerin neredeyse hepsi 201 sayfa ve üzeridir. Şekil 8'de de lisansüstü tezlere ait anahtar kelimelerin bulutu analizi yer almaktadır.

Şekil 8: Lisansüstü Tezlerde Anahtar Kelimelerin Bulutu Analizi

Şekil 8’de yerel siyaset konulu lisansüstü tezlerde en sık kullanılan anahtar kelimelerin oluşturduğu kelime bulutu gösterilmektedir. Bu bulutta daha büyük boyuttaki kelimelerin frekans oranı daha yüksektir. Tezlerin Anahtar kelimeleri arasında nispeten küçük boyutlu kelimeler daha az tekrarlanmıştır. Yerel siyaset konusunda yazılan tezlerin bulut kelime teması arasında mor mavi ve turuncu renk tonları tercih edilmiştir. Yapılan illüstrasyona göre lisansüstü tezlerin anahtar kelime bölümünde en sık tekrarlanan kelimeler, yerel siyaset, yerel yönetimler, siyasal katılım, yerel demokrasi, yerel katılım, sivil toplum, siyaset, demokrasi, katılım ve kadın olmuştur. Şekil 9’da ise, lisansüstü tezlerin yöntemleri gösterilmiştir.

Şekil 9: Lisansüstü Tezlerin Yöntemleri

Şekil 9’e göre lisansüstü tezlerin yüzde 59’unda nitel yöntemler kullanılırken, yüzde 10’unda nicel yöntemler tercih edilmiştir. Yüzde 31 gibi önemli oranda ise yöntem belirtilmemiştir. Tezlerde yöntem kısmı, araştırma tasarımını, veri toplama yöntemlerini ve analiz tekniğini belirtmektedir. Yöntem kısmının belirtilmemiş olması araştırmanın nesnelliği ve bilimselliği açısından olumsuz bir izlenim yaratabilmektedir. Bu durum çoğunlukla yüksek lisans tezlerinde görülmüştür. Nitel yöntem kullanılan tezlerde veri toplama tekniklerinden mülakat, veri analizi ve örnek olay çalışması kullanılmıştır. Nicel yöntem kullanılan tezlerde ise saha çalışması ve anket teknikleri kullanılmıştır.

4. Sonuç

Bu çalışmada yerel siyaset konusuna lisansüstü eğitim açısından yaklaşılmıştır. Yerel siyaset konusunda Türkiye’de yazılan lisansüstü tezler bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı lisansüstü öğrencilerinin yerel siyaset konusunu nasıl ve ne ölçüde ele aldıklarını lisansüstü tezler üzerinden analiz etmek; gelecekte bu konu ile ilgili araştırma yapmak isteyenler diğer öğrenciler için önerilerde bulunmaktır.

Yerel siyaset konusundaki lisansüstü çalışmaların neredeyse tamamı sosyal bilimler alanında yapılmıştır. Ancak, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, kamu yönetimi, yerel yönetimler, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, sosyoloji, gazetecilik gibi farklı disiplinlerin de ortak ilgi alanına girmektedir. Bundan dolayı yerel siyaset literatür çeşitliliği olan bir konudur. Siyasetin yerelden genele doğru bir açılım olduğu düşünüldüğünde yerel siyasetin demokrasinin gelişim açısından çok önemli olduğu görülmektedir. Bu konuda daha fazla lisansüstü tez çalışmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgularda yazılan lisansüstü tezlerin yöntem kısmında eksiklikler olduğu tespit edilmiştir. Tezlerin 3'te 1'i gibi önemli bir oranında yöntem belirtilmediği görülmektedir. Oysa yöntem, araştırma tasarımını, veri toplama yöntemlerini ve analiz tekniğini ortaya koymaktadır. Yöntemin olmaması bilimsellik açısından önemli bir eksiklik yaratmaktadır. Diğer taraftan yöntemin belirtildiği tezlerin bazılarında da yöntem ve veri toplama tekniklerinin karıştırıldığı görülmektedir. Çalışmanın yöntemi nicel iken, çalışma yöntemi nitel olarak yazılan çalışmalar bulunmaktadır. Lisansüstü eğitimlerde araştırma teknikleri derslerinin zorunlu olarak verilmesinin soruna çözüm olmadığı görülmektedir. Dersin içeriği ve dersi verecek öğretim üyesinin bu konuda gerekli donanımına sahip olması gerektiği düşünülmektedir. Özellikle yöntem ve veri analizi konusunda eğitimlerin daha etkin ve verimli şekilde yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Yerel siyaset ile ilgili literatür incelendiğinde benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma yerel siyaset konulu ilk lisansüstü tezinin yazıldığı 1993 yılından 2024 yılına kadar hazırlanmış tezleri inceleyen tek çalışmadır. Bu çalışmada 10 farklı parametrede yapılan analiz ilerleyen yıllarda bu konuda çalışacak olan araştırmacılara bir çerçeve oluşturmada ve bilgi sağlama noktasında önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Tezlerde tespit edilen yöntem sorunlarının da bundan sonraki tezlerde giderilmesi gerektiği önerilmektedir.

Kaynakça

- Akdoğan, Y. (2008). *Yerel siyaset*. Y. Akdoğan ve D. Dursun (Dü.) içinde, Yerel siyaset- kavramlar, 9-14. İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- Akman, E., Akman, Ç., Aksu, D. (2022). *Bibliometrical analysis of postgraduate theses on sustainable development in Turkey*. Present Environment And Sustainable Development, vol.16, no.2, 183-193
- Cerit Mazlum, S. (2008). *Önce Yerel Siyaset*. İstanbul: KA-DER.
- Çam, Esat. (2011). *Siyaset bilimine giriş* (10. b.). İstanbul: Der Yayınları.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W.M. (2021). *How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines*. Journal of Business Research, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Eroğlu, H.T. (2013). *Dünyada yerel yönetimler*, M. Okçu. ve H. Özgür (Ed.) içinde, İspanya'da yerel yönetimler, 309-338, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Görmez, K. ve Güleç, S. (2010). *Yerel siyasette hizmet sunumunun seçmen davranışına etkisi: Ankara ve Adana büyükşehir belediyesi örneği*. Ed. Bekir Parlak. Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar IV. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Bursa: Dora Yayınları.
- Görmez, K. (2017). *Türkiye'de kentsel siyaset ve yerel siyaset*. (Ed.) Ümit Akdağ. 21.yüzyılda Prens. 8. Baskı. Kripto Basın Yayın, 323-343.
- Gül, H., Cansever, N., ve Turhan, M. (2016). *2011 Genel ve 2014 Yerel Seçimlerinde Isparta'da Seçmen Davranışı Analizi*. Toplum ve Demokrasi Dergisi, 9(19), 225-242.
- Keleş, R. (2011). *Yerinden yönetim ve siyaset* (7. b.). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Moral Munoz, Ja; Herra Viedma, E; Santisteban Espejo, A; Cobo, Mj (2020). *Software tools for conducting bibliometric analysis in science: An up-to-date review*, Profesional de la información, 29(1), 1-20. <https://doi.org/10.3145/epi.2020.ene.03>
- Övgün, B. (2016). *Kamu yönetimi reformunda bir açmaz: Yerelleşme mi, merkezileşme mi?* Mülkiye Dergisi, 40(3), 59-179.
- Özel, M., Eren, V. & İnal, M. E. (2009). *Yerel siyaset ve yerel halkın belediye hizmetlerine bakışı: yerel hizmetlerden memnuniyet düzeyi üzerine bir araştırma*. Akdeniz Üniversitesi Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 1(1): 33-50.

- Özer, M. A. ve Kartal, M. (2023). *Türkiye’de yerel siyasetin yerelliği: Yerel yönetimler üzerinden bir değerlendirme*. Turkish Studies-Economy, 18(1), 233-253.
- Pınarcıoğlu, N. Ş. (2013). *Yerel Siyaset ve Yerel Yönetimlerde Cinsiyetçi Örüntüler: İstanbul Örneği*. MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi (8), 64-80.
- Şengül, H. T. (2009). *Kentsel Çelişki ve Siyaset*. Ankara: İmge Yayınları.
- Varol, M. (1989), *Yerel Siyasetin Demokratikleşmesi*, Ankara: Gündoğan.

Research Article

Türkiye’de Yerel Siyaset Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses on Local Politics in Turkey

Güven DENİZ

Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

guven.deniz@bozok.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-3706-3171>

Extended Summary

Local politics is an area of activity that deals with urban life, produces services to meet the needs and demands of different groups living in the city, and includes all the mechanisms developed in this service production (Şirin Pınarcıoğlu, 2013, p. 65). Local politics includes both urbanization and the activities of local government units. Therefore, within the scope of local politics; urban and rural areas, central government-local government relations and local elections (Görmez & Güleç, 2010:79).

The study consists of an examination of fifty-two theses published on local politics in Turkey between 1993 and 2024. There is no year's restriction in the study. The analysis included all accessible theses. The National Thesis Center database of the Publications and Documentation Department of the Council of Higher Education provided access to these. The study aims to examine how and to what extent graduate students address local politics through postgraduate theses.

In the method of the study, Firstly, postgraduate theses on local politics were collected by literature review method. We collected postgraduate theses on local politics through a literature review method, resulting in obtaining fifty-two theses. We then analyzed these theses using the content analysis method and collected data about them. The researchers explained the data obtained through content analysis and utilized the bibliometric analysis method to obtain meaningful results. Bibliometric analysis is a method to understand the research trend of academic studies (articles, books, theses, etc.) in a particular field or subject. The first process when performing this analysis is pre-processing and improving the data (Munoz, Herra Viedma, Santisteban Espejo & Cobo, 2019). Bibliometric analysis contributes to the interpretation of research conducted on a subject or field in the literature, to the development of its intellectual dimension, to decipher the most important points of the topics of interest and to map the data, and thus to studies conducted on a larger scale (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey, & Lim, 2021).

Bibliometric analysis uses various parameters to investigate scientific studies (Akman, Akman & Aksu, 2022, p. 185). In this study, bibliometric analysis was conducted on fifty-two postgraduate theses with 9 parameters: type, publication year, language, university, institutes, title of the thesis advisors, number of pages, keywords and research method.

As a result of the analysis, it was determined that there were deficiencies in the method section of the postgraduate theses written. It is observed that a considerable proportion of the theses, such as 1/3, do not specify the method. However, the method reveals the research design, data collection methods, and analysis technique. The absence of a method creates a significant deficiency in terms of science. On the other hand, some theses that state the method mix the method and data collection techniques. Researchers typically use a quantitative method in their study, but there are cases where they document the method as qualitative. Compulsory teaching of research techniques courses in postgraduate education is not a solution to the problem. It is thought that the content of the course and the faculty member who will teach the course should have the necessary equipment on this subject. It is thought that training should be provided more effectively and efficiently, especially on methods and data analysis.

When we examined the literature on local politics, we did not find any similar study. No other study examined the literature on local politics from 1993, when the first graduate thesis on the subject was written, until 2024, except for this study. It is thought that the analysis performed on 10 different parameters in this study will contribute significantly to creating a framework and providing information to researchers who will work on this subject in the coming years. It is suggested that the methodological problems identified in the theses should be resolved in future theses.